

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՄՈՒՐԻՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՍՑ

ԱՌԱՅ Տիրոջ երբ կ'ապրէի,
Եթէ ապրիլ կրնամ կոչել.

Բան մը արտօնւմ չէր տար ինձի
Կամ իմ սիրտս գոհացնէլ:

Մտաւ յայտեր վախեր ունայն
Փախախտի զիս կը խռովէին.

Ինչպէս փետուրն օդին վրան
Խաղը կ'ըլլայ ամեն հովին:

Բայց կը տեսնեմ ահա հիմայ
Թէ ինչ որ ինձ կը պատահի.

Բաւէ Քրիստոս հետս ըլլայ՝
Վախճանը քաղցր է եւ բարի:

Նախախնամել նա խոտապաւ՝
Իմ պարտքս է սոսի հաւատալ իրեն
Այն որ ինձի համար մեռաւ
Յայանել ցուերս՝ անձուկս ամեն:

«Դու պարզապէս ինձ հետեւէ՛
Մի հարցներ, բայց հաւատա՛ւ.

Պէտքի առենդ ինձի կանչէ՛

Ես քեզ կ'օգնեմ, եղբօր վստահ»:

Այո, Զայնիդ ես հնազանդած

Անձս քեզի, Տէր, կը յանձնեմ

Ինչ որ ինձի տեսնես պատշաճ

Այն է բարին, ապահով եմ:

Բայց երբ ճամբան է փոթորկած

Եւ կը խռովի մարմինս երկչոտ

Թող քու խոտուածք եւ սէրդ

Զիս պթափեն եւ բերեն մօտդ:

Թարգ.

ՅԷ. ՏԱՊԻՃԷՆ:

ՄԵՐ համազգի գրագէտներէն Եմաներ, Հոյս և Սասիս ազգային սարքերականաց մէջ եկեղեցականաց ամուսնութեան և ամուրիութեան վերայ յօդուածներ կարդալով, նամակագրութեամբ կը խնդրեն Սթի Խըլբագրութենէն իւր համոզումն յայտնել այս մասին:

Սթի, իբրեւ գլխաւորապէս կրօնական Լճագիր, անշուշտ իւր համոզումն եւս հաստատած պիտի լինի կրօնական հիմանց վերայ: Ինչպէս կը հաւատանք, որ Քրիստոնէական Արծնքն է ամուսնութիւնն սքեղործողն և նորս արժանաւորութիւնն հըռչակողն, նոյնպէս պիտի հաւատանք, որ Քրիստոնէական Արծնքն, ինչ որ խօսած է ամուրիութեան կամ կուտութեան նկատմամբ, ճշմարիտ է և շահաւէտ, երբ կատարուի ըստ պատուիրանի Քրիստոնէական Արծնի: Երբ կատարուի, ասացինք, վասն զի ինչ տեղ պատուիրանաց կատարումն չըկայ, այն տեղ ոչ ամուսնութիւնն և ամուսնութիւն է և ոչ ամուրիութիւնն՝ ամուրիութիւն:

Ուստի ՚ի բաց թողլով զեղծումներն (որք ոչ միայն ամուրի, այլ և ամուսնացեալ կենաց մէջ կարեն սպրդիլ մարդոյ անձնիշխանական կամոց չարաչար դործածութենէն), մենք պիտի համառօտիւ միայն յառաջ բերենք՝ թէ ինչ կերպով խօսուած է Նոր Աւտակարանի մէջ եկեղեցականաց ամուսնութեան կամ ամուրիութեան վերայ:

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆՆ ամենեւին լռութիւն պահած չ'է այս մասին,

«Պարտ է Եպիսկոպոսին անարատ լինիլ, միայն կնոջ այր, որդեակն, հեղ, ցած, պաշկեշտ, հիւրասէր, ուսուցիչ . . . զի իւրում տանն իսկ բարւոյք վերակացու լեալ իցէ, որդեակն ունիցի, որ ՚ի հոսգանդու թեան կայցին ամենայն պարկեշտութեամբ : Ապա թէ որ իւրում տանն վերակացու չը գիտիցէ լինել, զիմիդ Եկեղեցւոյ Առտուծոյ խնամակալ լիցի . . . Եւնայեա և կանայք նոցա պարկեշտք, մի չարախօսք, հեղք, հաւատարիմք յամենայնի ու և . ՏԻՖ. Գ. 2. 4. 5. 11 :

«Այն աշնորիկ իսկ թողի զքեզ ՚ի Արեան, զի որ ինչ միանգամ պակաս իցէ ուղղեացես և կացուցես քառքաղաքաց, երկրունս, որպէս և ես քեզ պատուիրեցի, եթէ որ անարատ իցէ, միայն կնոջ այր, որդեակն ունիցի հաւատացեալս եւ ոչ յամբաստանութիւն անառակութեան, կամ անհրնազանդս : Օ՛ի պարտ է Եպիսկոպոսին անարատ լինիլ, որպէս և Առտուծոյ անտեսի. մի յանդուգն, մի բարկացող, մի թշնամանող, մի հարկանող, մի զօշաբաղ, այլ հիւրասէր, բարեսէր, ցած, արդար, սուրբ, ժուժկալ ու, ՏԻՖ. Ա. 5-8 :

Երբ Կտակարանի վերոգրեալ խօսքերն կ'ենթադրեն և կեղեցական պաշտօնեայն կամ հովիւն ամուսնացեալ և հայր գերգաստանի : Սակայն այս չը նշանակեր՝ թէ նոյն խօսքերն կը պատուիրեն կամ կը հրամայեն, որ եկեղեցական հովիւն անպատճառ ամուսնացեալ լինի : Եթէ ասուի թէ՛ եկեղեցական հովիւի ամուսնանալն անհրաժեշտ կարեւոր է, որպէս զի լինի Օրինակ հասարակեցող, առ այս կը պատասխանեմք, որ հաւատացելոց օրինակ լինելու համար՝ կարեւոր չ'է անպատճառ ամուսնական վիճակն ընդունիլ : Ահա օրինակ լինելու պայ-

մաններ . « Օրինակ լինիցիր հաւատացելոց՝ բանիւք, գնացիւք, սիրով, հաւատովք, սրբութեամբ ու և . ՏԻՖ. Գ. 12 . « Եկեղեցուն զանձն օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարութեան ու . ՏԻՖ. Բ. 7 : Եկեղեցականի ամուսնութիւնն () րինակ լինելու անհրաժեշտ պայման համարել՝ կը նշանանակէ Եկեղեցականի ոգւոյն հակառակել, որ չուզեր ամենեւին նշանագրական կամ բառական կանոնաց մէջ սահմանափակել զմեզ : Այս մասին մի կատարեալ ապացոյց է չորս Եկեղեցականաց խօսքերն, որք մի և նոյն իրողութիւնն տարբեր ձեւերով կամ բառերով կը պատմեն և ամենեւին բառական ըստըկութեան հետեւութիւն չը նշմարուիր իրենց ասացուածոց մէջ : Այն փրկիչն եւս օրինակ է մեզ ամեն բանի համար, և սակայն գիտենք, որ նա մարդկութեան ամենէն հանրական յարաբերութեանց մէջ միայն կենցաղավարեցաւ : Եւն իսկ Ա. Պօղոսըն, որ Երբ Կտակարանէն յառաջ բերած խօսքերու հեղինակն է, ամուսնացած չ'էր :

Սուրբն Պօղոս, որ ամուսնութիւնն արգելողներն մոլորելոց և անհաւատից նկարագրով կը նկարագրէ, (« Բախտեսցին ոմանք ՚ի հաւատացն և հայեսցին յայսս մոլորութեան . . . որ արգելուցուն յամուսնանալոյ, Ա. ՏԻՖ. Գ. 2. 3. ») ոչ նուազ կը յարգէ նաեւ ամուսնութիւնն, ոչ թէ միայն յարմար դատելով այն վտանգաւոր ժամանակին համար, յորում կը գտնուէր Եկեղեցին, Ա. Կորնթ. Բ. - 26-29) . այլ իբրեւ միջոց զանձն բողոքողին Առտուծոյ նուիրելու համար : « Այլ կամիմ զձեզ անհոգս լինել, զի որ անկինն է՝ հոգայ զՏեառն, թէ որպէս հաճոյ լիցի Տեառն. և որ կանամբն է, հոգայ զաշխար-

հիմ Թէ որպէս հաճոյ լիցի կնոջ իւր
բուժմ : Գ . Կրկն . Է . 32-35 :

Այսու Պօղոս Առաքեալն Յիսուսի
խօսքերն յառաջ կքբերէ . « Ասեն
ցնա աշակերտքն . եթէ այդպէս ինչ
վնաս իցէ ընդ այր և ընդ կին , լաւ է
չամուսնանալ : Եւ նա ասէ ցնոսա ,
նչ ամենեքեան բաւական են այդմ
բանի , այլ որոց տուեալ է Գ : Մար .
ԺԺ . 10-12 :

Ամուրիութեան մասին Աւետա-
րանի մէջ գտնուած խօսքերն կատա-
րելութեան խորհրդներ են , որ կարբ-
ուին , և ոչ Թէ հասարակութեան մէջ
հանրական կիրառութեան համար
տրուած օրենքներ . վասն զի այնուհե-
տեւ երկրիս ընկերականութիւնն պար-
զուպէս երկնից ընկերականութիւնն պի-
տի դառնար : Այն կերպիւ որ Յի-
սուս Վրիստոս կը ներկայացնէ ամու-
րիութիւնն , ամենեւին վնաս չէ մարդ-
կութեան : Յիսուսի Վրիստոսի խօս-
քերէն պարզապէս կը տեսնուի , որ
ամուրիութիւնն մի բացառութիւն է
և ոչ Թէ հանրական օրէնք , և այս
բացառութիւնն մարդկային կատարե-
լութեանն թուիլ տալու համար է :

Ա . Պօղոս , երբմէն առաջ իւր Վար-
դապեան , ամուրիութեան վերաբե-
րեալ խօսքերով ամենեւին առաջի ա-
լաց ունեցած չ'են մի առանձին դաս
Ակեղեցւոյ : Արքա ամուրիութեան
վերայ ընդհանուր տեսութեամբ նա-
յած են , այսինքն ոչ միայն եկեղե-
ցական պաշտօնեայն , այլ և մարդկու-
թեան աշխարհիկ կամ քաղաքացի ան-
դամն (Թէ արական սեռէն լինի և Թէ
իգական) եւս կարող է կոյս մնալ , ու
մուրի լինիլ : Իայց որովհետեւ Յիսու-
սի Վրիստոսի և Ա . Պօղոսի ակնարկած
ամուրիութիւնն իսկապէս կատարե-
լութիւն կ'ենթադրէ , սակաւներուն
միայն պահուած , ուրեմն անհնարին

է որ սոյն կատարելութեան խորհուր-
դն կամ առաջարկն յուէտ եկեղե-
ցականաց չը վերաբերի :

Երբ մի եկեղեցական պաշտօնեայ
կրդայ Հոգւոյն Սրբոյ ներքին մղե-
մամբ , որ ինքն ընդունակ է ամուրի-
ութեան , ամենեւին չը պիտի տարա-
կուտի , Թէ ամուրիութեամբ կարող
չէ օգտակար լինիլ Ակեղեցւոյն . վասն
զի մարդը և անձնուէր ամուրիու-
թիւնն աւելի օգտակար կարէ լինիլ
քան ամուսնութիւնն : Այն այն այն
պիտի ժամանակներ և կացութիւններ ,
ուր այն ծառայութիւնն որ ամուրի
պաշտօնեայն կարող է մատուցանել
Ակեղեցւոյն՝ ամուսնացեալն կարող
չէ լիովին մատուցանել : Թողունք Ա-
կեղեցականութիւն , երենք այս սահ-
մանէն , և ահա պիտի տեսնենք , որ
աշխարհի մէջ մեծ դորձքեր կատարող
մարդիկ , գրեթէ մեծաւ մասամբ , ա-
մուրի կեանք վարած են և կամ այնպի-
սի ամուսնական կեանք ունեցած են ,
որ ամուրիութենէ սակաւ տարբերած
է : Ամաւոր ամուրիութիւնն ամե-
նեւին թշնամական դրից մէջ չը գնեթ
զեկեղեցական պաշտօնեայն ընկերա-
կանութեան նկատմամբ :

Իայց եկեղեցական պաշտօնէի ա-
մուրիութիւնն այն ժամանակ միայն
բարի է , երբ իրեւ մի դրական և յա-
տուկ կոչումն է հովուական ընդհա-
նուր կոչման մէջ : Ամուրիութիւնն ե-
թէ մաքրութեան եւ անձնուիրու-
թեան մի ծարաւ կամ հաստատուն
իղձ չէ , որչափ պարկեշտ եւս լինի
չունի ամենեւին այն արժանաւորու-
թիւնն , ինչ որ ունի Նոր Ատակարա-
նի մէջ յիշուած ամուրիութիւնն :
Արկիւղալի է , որ աննպատակ ամու-
րիութիւնն աւելի չը նսեմացնէ հով-
ուական արժանաւորութիւնն՝ տնկա-
նոն և անորաշաճ սովորութեամբ :

Վրացի զինաւորական կենաց ձանձրացման կարեւորագոյնը հրապարակելով պաշտօնեայն, որ իւր առանձնորանէն արտաքին հրճուանք և անոխանք որոնէ, յորմէ կարեն յառաջ գալ երկուր և յաճախ ալցելով թիւներ, ժամաւաճառութիւններ, սնտոխաբանութիւններ, որով և կատարածանաց կ'ենն թարկուի ամուրիական անարատութիւնն: Վմուրիական վիճակի մէջ մեծ սրբութիւն պէտք է, որ մարդ կարենաց ամեն տաղտուկ և անուր գաղափարներ ՚ի բաց փարատել: Ոչմարիտ է որ ամուրիութիւնն մի սուրբ և հրեշտակային գաղափար կը պարունակէ իւր մէջ, բայց պէտք է քննել նախ թէ մեր ամուրիութիւնն ունի՞ արդեօք այս ճաշխարհիկ յատկութիւնն:

Եւհան Երզնկացի կանոն. — Երբ ամուրիութիւնն մի զոհ չէ լստուծոյ թագաւորութեան համար, լաւ է ամուսնութիւն քան զամուրիութիւն: Վրացի եկեղեցականութիւնն երբ չը շահիր հովուի ամուրիութենէն անշուշտ կը տուժէ: Իսկ եթէ ամուրիական կատարելագործութեան եւ սրբութեան մեծ գաղափարն ՚ի բաց թողունք, և զմարդիկ այնպէս ընդունինք, ինչպէս որ են, ամուսնացեալ հովիւն աւելի օգտակար է քան ամուրին, մանաւանդ երբ հովուի կինն եւս այն է, ինչ որ պէտք է լինէ: Եւս կարեւոր կէտն առանց ուշադրութեան թողած չէ Նոր Կտակարանն. քանզի ամուսնացեալ եկեղեցականաց պարտքերն թուած ժախնա՛, թուած է նաև իրենց կանանցն. «Նոյն պէս և կանայք նոցա պարկեշտք, միջարախօսք, հեղք, հաւատարմիք յամենայնի: Ս. Ս. Գ. 11: Եթէ եկեղեցականի կինն մտանակից չէ իւր համարումներուն և զգացումներուն, (որչա՞ր եւս լաւ ամուսին լի՞ր) միշտ

արգելք և գայթակղութիւն է հովուական պաշտօնին: Եւս պիտի պարագայից մէջ եւս կը տեսնենք ահա, որ ամուրիութիւնն դիւրութիւններ ունի պաշտօնի անարգել կատարման համար:

Նոր Կտակարանն, որուն մէջ քնուած է մարդոց սրտի խորքն ու կարողութիւնն, ամուսնութեան պատուէրին հետ ամուրիութեան յարգն եւս չը մոռանար, հարկաւ ամուրիութիւնն իբրեւ բացառութիւն, իբրեւ կատարելութիւն նկատելով: Մեր Հաւատանեաց Եկեղեցին ևս եկեղեցականաց նկատմամբ ոչ ամուսնութիւնն անողայման կարեւոր կը համարի և ոչ ամուրիութիւնն: Ունի ինչպէս ամուսնացեալ, նոյնպէս և ամուրի պաշտօնեայք, երկուքն եւս ՚ի վերայ հիման ազատ ընտրութեան: Եթէ ամուրիութեան զեղծումէն կը հետեւի որ ամուրիութիւն պէտք չէ, ամուսնութեան զեղծումէն եւս կը հետեւի ուրեմն որ ամուսնութիւն պէտք չէ: Սակայն խնդիրն զեղծման վերայ չէ, այլ էական հանգամանաց: Ամուսնութիւնն առանց զեղծման օրհնուած է, ամուրիութիւնն՝ առանց զեղծման օրհնուած և գովուած է: Ջանալու է որ երկրբեան եւս իրենց սրբութեան և անարատութեան մէջ պահուին. Զա՛նալու է որ երկրբեան եւս Նոր Կտակարանի սրբագիծ պայմաններն ունենան, և այնուհետեւ պիտի տեսնենք, որ թէ ամուսնացեալն և թէ ամուրին օգտակար են Աստուծոյ թագաւորութիւնը յառաջացնելու համար:

Ուրացոյն Յուլիանոս, նշմարելով որ Աւետարանի յառաջագիմութեան մի գլխաւոր պատճառն Քրիստոնէից վարուց սրբութիւնն էր և մանաւանդ եկեղեցական պաշտօնից, հրամայեց հեթանոս բուրմերուն, որ իրենց կա-

Տոյքն, զաւակներն ու ծառաներն նոյն վարուց սրբութեան մէջ պահեն, յորում քրիստոնեայք կը պահպանէին: Ուստի ամուրի եկեղեցականաց մենտաւաններն գիտած ժամանակ՝ ամուսնացելոց ընտանեկան կենաց խորքն եւս թափանցելու և զննելու է: Եւ երբ այս անաչառ զննութիւնն անենք, պիտի տեսնենք տկնեբեւ, որ յանցանքն, ոչ թէ ամուսնական կամ ամուրիական գրութեան մէջ է, այլ մարդոց մէջ է, մարդն է զոր պէտք է սրբել, մարդն է, զոր պէտք է Աւետարանի հոգւով վերանորոգել, մարդն է, որ իւր կոչումն կը փառաւորէ թէ՛ յամուսնութեան և թէ՛ յամուրիութեան:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ Ք

Բեթլեհէմցի Հայ օրիորդ մի, նշաւաւաւ ընկելով մի Յոյն երկրասարդի հետ, երբ եկեղեցին կը տարուի պըտակուելու համար, Յունաց վանուց Տեսուչ Մետրապօլիտն կը յայտնէ թէ՛ նախ պէտք է մկրտուի օրիորդն և ապա Պատկի Խորհուրդն կատարուի: Մետրապօլիտն սոյն յայտարարութեան և յամուսնութեան վերայ ծնողք եւ ազգականք կը զայրանան և օրիորդն եկեղեցիէն հանելով՝ խուռն բաղմութեան մէջն կ'աւանդեն եւ սուս կը բերեն՝ Յոյն երկրասարդի հետ չ'ամուսնացնելու պայմանաւ: Երկրասարդի ծնողքն եւ ազգականքն միջնորդ կը ձգեն և կ'առաջարկեն որ ամուսնութեան Խորհուրդն Հայոց եւ կեղեցւոյն մէջ կատարուի:

Աւայս անօրինակեցաւ Ս. Աթուոյս Վարչութեան կողմէն՝ օրինաւոր

երաշխաւորութիւն առնուլ, յետ պըտակման հարան վերստին չը մկրտելու պայմանաւ:

Երաշխաւորութիւնն առնուեցաւ, երկրասարդի ծնողաց տունն գրաւ, գրուեցաւ վաւերական գաշնագրով եւ Պատկի Խորհուրդն կատարուեցաւ մէք Եկեղեցւոյն մէջ:

— Ուէմէցի Արաք երկրասարդ մի իւր քրոջ հետ մեղսական յարաբերութիւն ունեցող Գառուորն (Մղան) սպաննելուն համար, հրամանաւ Տէրութեան գլխաւեցաւ քաղաքի մէջ, քանդի գառաւորի մերձաւորքն չը հաճեցան տրեւագին ստանալով՝ ազատ թողուլ նոյն երկրասարդն:

— Հրէայք օր աւուր բաղմանալու և յառաջ երթալու վերայ են Պաղէստինի մէջ: Մեծամեծ շինութեց ձեռնարկած են և մի քանի տարուան մէջ բուսականին չէնքեր յառաջ բերած են:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ Ք

ՆՍՐԵԿ ՓՈԲՐԱԴԻՐ, մաքուր տը պագրութեամբ և վայելուչ կազմով:
Գին 12 Դանկիւն:

ԱԼԵՏԱՐԱՆ ՓՈԲՐԱԴԻՐ, ընտիր օրինակաց բաղդատութեամբ տղա գրեալ, վայելուչ կազմով:
Գին 8 Դանկիւն:

Սուրբ Աթուոյս տղարանէն ՚իւրոյս ընծայուած գրեանքն գլխաւորապէս կը ծախուին ՚ի գրավաճառանոցի Ս. Աթուոյս, և ՚ի Փոխանորդատան Երուսաղէմի ՚ի Կ. Պօլս: